

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 524/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michal Miškovič – advokátskou kanceláriou s. r. o., Palisády 32, Bratislava, IČO 47 255 846, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Miškovič, proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/1 GPt 632/21/1000-27 z 3. marca 2023 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 12. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 49 ústavy a porušenia práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/1 GPt 632/21/1000-27 z 3. marca 2023 (ďalej len „upovedomenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd uložil generálnej prokuratúre vo veci znovu konať a rozhodnúť a zakázal jej pokračovať v porušovaní ním označených práv a aby mu priznal náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením ČVS: KRP-154/2-VYS-NR-2020 z 13. novembra 2020 bolo podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) začaté trestné stíhanie pre prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a § 140 písm. f) Trestného zákona a zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona na vymedzenom skutkovom základe.

3. Uznesením ČVS: KRP-154/2-VYS-NR-2020 z 12. mája 2021 bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie sťažovateľovi pre prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a na § 140 písm. f) Trestného zákona a zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona na vymedzenom skutkovom základe.

4. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú prokurátorka Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) uznesením z 18. júna 2021 zamietla.

5. Dňa 23. januára 2023 podal sťažovateľ žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľky a prokurátorky v prípravnom konaní.

6. Predmetnú žiadosť vybavila generálna prokuratúra upovedomením z 3. marca 2023, pričom sťažovateľovi oznámila, že v postupe vyšetrovateľky a dozorcujúcej prokurátorky nezistila porušenie zákona. Z upovedomenia vyplýva, že generálna prokuratúra posúdila podanie sťažovateľa ako žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu policajtky (§ 210 Trestného poriadku) a tiež ako žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu prokurátora v predsúdnom konaní podľa interných predpisov prokuratúry. Generálna prokuratúra preskúmala vyšetrovací spis a tiež dozorový spis krajskej prokuratúry, poukázala na príslušné ustanovenia Trestného poriadku a uviedla, že uznesenie vyšetrovateľky o vznesení obvinenia a uznesenie prokurátorky krajskej prokuratúry o zamietnutí sťažnosti považuje za zákonné a opodstatnené. Svoju ďalšiu argumentáciu zamerala na odôvodnenie toho, že zmena právnej kvalifikácie skutku je možná v priebehu celého vyšetrovania a skráteného vyšetrovania, a tiež toho, že obžalobu možno podať len pre skutok, pre ktorý bolo vznesené aj obvinenie. Uvedené pritom neznamená doslovnú zhodu opisu skutkového deja v uznesení o vznesení obvinenia a v obžalobe, čo je dané možnou zmenou skutkových okolností v priebehu vyšetrovania a postupujúceho dokazovania. Podstatná je totožnosť skutku, ktorá je zachovaná totožnosťou konania a následku. Generálna prokuratúra v súvislosti s nesúhlasom sťažovateľa s právnou kvalifikáciou skutku poukázala na uznesenie č. k. II. ÚS 241/06-19 z 13. júla 2006, v ktorom ústavný súd zdôraznil, že v priebehu vyšetrovania je rozhodujúci opis skutku, a nie jeho právna kvalifikácia (ktorá môže byť menená), a ťažiskom pre samotné dokazovanie je až súdne konanie.

7. K záveru o zákonnosti uznesenia o zamietnutí sťažnosti generálna prokuratúra poukázala na odôvodnenie tohto uznesenia, v ktorom sa prokurátorka riadne vysporiadala s námietkami sťažovateľa a poskytla mu náležité odôvodnenú odpoveď, v podrobnostiach pritom odkázala na argumentáciu uvedenú v tomto uznesení. Zároveň poukázala na právne závery ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúce sa požiadaviek na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

8. Generálna prokuratúra vo vzťahu k námietkam sťažovateľa tiež poukázala na podstatu a význam zásady voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) aj s odkazom na príslušnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Generálna prokuratúra neidentifikovala porušenie práva na obhajobu nezaobstaraním dôkazov v prospech sťažovateľa vyšetrovateľkou.

9. Na tomto základe dospela k záveru, že vyšetrovateľka a prokurátorka krajskej prokuratúry postupovali „pri právnom posudzovaní Vašich podaní a ich následnom vybavovaní v súlade

s Trestným poriadkom, Trestným zákonom, zákonom č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre... a internými predpismi, pričom v ich postupe som nezistila nečinnosť, resp. prietahy v konaní. “.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ namieta právne závery generálnej prokuratúry v upovedomení, ktorým vybavila jeho žiadosť s tým, že upovedomením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, boli porušené označené práva a články ústavy a dohovoru.

11. Sťažovateľ v žiadosti aj ústavnej sťažnosti namieta predovšetkým nezákonné vymedzenie skutku. Podľa sťažovateľa vymedzenie skutku v uznesení o vznesení obvinenia nezodpovedá stavu vykonaného dokazovania, aký bol v čase vydania tohto uznesenia, pričom sťažovateľ predovšetkým namieta popis tej časti skutku, kde sa konštatuje, že sa mal o poškodenú šúchať penisom. Uvedená skutočnosť pritom nevyplýva z jednotlivých dôkazov ani z odôvodnenia uznesenia o vznesení obvinenia a ani z výpovede poškodenej (citujúc výpoveď poškodenej tak, ako bola vymedzená v odôvodnení uznesenia o vznesení obvinenia, a taktiež obsiahlo citujúc zo zápisnice o výsluchu poškodenej zo 16. februára 2021, pozn.).

12. Po preštudovaní vyšetrovacieho spisu sťažovateľ nadobudol predpoklad, že vyšetrovatelka danú informáciu vyňala z obsahu znaleckého posudku PhDr. Michaely Kucharčík č. 3/2021 z 22. apríla 2021. Podľa sťažovateľa išlo o jediný dôkaz, v ktorom sa uvedená informácia nachádzala (poukazujúc na odpovede poškodenej na otázky znalkyne, pozn.). Sťažovateľ v tomto smere namietal, že dôkazom na účely trestného konania nemôže byť informácia poskytnutá poškodenou znalkyni počas ich vzájomného rozhovoru realizovaného v priebehu znaleckého skúmania. Ako dôkaz môže slúžiť len výsluch poškodenej, ktorý sa uskutočnil podľa Trestného poriadku. Úlohou znalca je totiž riešiť len odborné otázky, a nie objasňovanie skutkového stavu.

13. Sťažovateľ namieta, že vyšetrovatelka prejavila zjavnú snahu o znásobenie závažnosti jeho konania v skutkovej vete v uznesení o vznesení obvinenia, keď poškodená *„netvrдила, že by sa sťažovateľ mal o ňu obtierať penisom, neuviedla, že by sa mal k nej pritláčať. Rovnako neuvádzala, že by ju mal sťažovateľ držať za bok, čo uviedla bolo, že sa jej mal dotknúť pása. A rovnako nevytvrdela, že by ju mal (opakovane) bozkávať na pery; menovaná spomenula jeden bozk. D. Š. tiež na otázku vyšetrovatelky PZ, či bola pri údajnom incidente oblečená uviedla, že mala mať kraťasy a sťažovateľ mal mať trenky...“.* Podľa sťažovateľa pri vyšetrovaní trestných činov, ktoré spadajú do kategórie mravnostnej kriminality, *„je nevyhnutné byť pri obdobných formuláciách nanajvýš konkrétny, inak dochádza ku porušovaniu práv poškodených, či obvinených.“.*

14. Sťažovateľ namieta, že výsluch poškodenej, ku ktorému bola prizvaná znalkyňa, bol tendenčný. Vyšetrovatelka vniesla do skutkovej vety uznesenia o vznesení obvinenia skutkové zistenia, ktoré nevyplývajú z vykonaného dokazovania, čím došlo k nezákonnému postupu, k tzv. deformácii dôkazov. Uvedené skutkové okolnosti nijako nevyplývajú ani z ďalšieho dokazovania, je teda zrejmé, že vyšetrovatelka postupovala svojvoľne.

15. Skutok tak, ako je vymedzený v skutkovej vete, pritom nenaplňa objektívnu stránku trestného činu sexuálneho zneužívania. Týmto trestným činom sú *„postihované oveľa viac intenzívne zásahy do sexuálnej sféry ako len letmé dotknutie sa cez oblečenie.“.* V prípade sťažovateľa zrejme mal

byť naplnený znak konania „iným spôsobom sexuálne zneužije“, pričom aj z judikatúry (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 4 Tdo 566/2022 z 29. júna 2022) vyplýva, že za iný spôsob sexuálneho zneužitia je treba považovať konanie, ktoré sa svojou intenzitou blíži k vykonaniu súlože. Skutok, ktorý sa sťažovateľovi kladie za vinu, „*stojí mimo definície sexuálneho zneužívania*.“.

16. Sťažovateľ vo svojej žiadosti tiež namietal, že hmotnoprávne posúdenie skutku aj ako prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže „*bolo od počiatku nesprávne a predovšetkým absolútne nezdôvodnené...*“, keď nie je zrejmé, ktorá časť skutku mala naplniť uvedenú skutkovú podstatu a tiež ktorú časť z alternatívnych možností spáchania tohto trestného činu mal sťažovateľ naplniť.

17. Prokurátorka v uznesení o zamietnutí sťažnosti vniesla ešte väčšiu nejasnosť do právnej kvalifikácie skutku, keď uviedla, že určité konanie sťažovateľa (obdarúvanie a kontaktovanie maloletej poškodenej) by mohlo byť posúdené aj ako príprava na zločin sexuálneho zneužívania. Uvedená úvaha však je úplne v rozpore s princípom subsidiarity medzi jednotlivými vývinovými štádiami trestnej činnosti, keď možno postihovať len najvyššiu vývinovú formu, ktorá v zásade konzumuje predchádzajúce štádiá, a je vylúčený súbeh zločinu sexuálneho zneužívania s prípravou na zločin sexuálneho zneužívania.

18. V prejednávanej veci došlo k zmene právnej kvalifikácie na obzvlášť závažný zločin sexuálneho zneužívania, vychádzajúc zo záverov znaleckého dokazovania (znalecký posudok znalca MUDr. Ladislava Kvasničku z 22. februára 2022), podľa ktorého poškodená následkom konania sťažovateľa utrpela posttraumatickú stresovú poruchu, čo je nutné považovať za ťažkú ujmu na zdraví. Sťažovateľ pritom vo svojej žiadosti obsiahlo poukázal na „*zásadné chyby znaleckého skúmania MUDr. Kvasničku...*“, ktoré spočívali v prekročení kompetencie znalca a jeho zaujatosti, opomenutí povinnosti znalca zohľadniť predchádzajúci zdravotný stav poškodenej a jej osobnostné charakteristiky a v spornosti a nedostatočnej rozpracovanosti znaleckého posudku. Išlo o nedostatky, ktoré „*bola schopná rozpoznať aj patrične neštudovaná (laická) osoba*.“. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti osobitne poukázal na to, že znalec MUDr. Kvasnička so skutkom, ktorý sa sťažovateľovi kladie za vinu, pracoval ako s objektívnou pravdou, a nie ako s hypotézou, osobitne pri konštatovaní, že poškodená bola vo veku 14 rokov sexuálne zneužitá sťažovateľom. Znalecký posudok tohto znalca by mal byť podľa sťažovateľa vylúčený z dôkazných podkladov.

19. Podľa sťažovateľa v trestnom stíhaní nebolo dodržané jeho právo na účinné vyšetrovanie, keď vyšetrovateľka zhromaždila „*nadbytok dôkazov*“, ale dostatočne sa nezaoberala otázkou, či skutok podľa opisu poškodenej môže byť trestným činom, resp. či môže byť postihovaný prostriedkami trestného práva. V jeho trestnej veci boli použité aj informačno-technické prostriedky (odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky), čím došlo k zásahu do práva na súkromný život sťažovateľa, ako aj osôb, proti ktorým sa nevedie trestné stíhanie. V danej veci nebola rešpektovaná legitimita a ani proporcionalita použitia uvedeného právneho prostriedku, a to aj vzhľadom na zjavnú nadkvalifikáciu skutku. Orgány činné v trestnom konaní sa pri aplikácii jednotlivých ustanovení Trestného poriadku neriadili tzv. generálnou interpretačnou a realizačnou klauzulou (čl. 152 ods. 4 ústavy).

20. Odpoveď, ktorú poskytla generálna prokuratúra v upovedomení, považuje sťažovateľ za nedostatočnú, vágnu, paušálnu, obsahujúcu frázy a stereotypné vyjadrenia. Generálna prokuratúra prevzala časť argumentácie zjavne z inej trestnej veci, keď reagovala na námietku,

ktorú sťažovateľ vo svojej žiadosti ani neuviedol, pričom na podstatné argumenty neposkytla primeranú alebo žiadnu reakciu.

21. Možno akceptovať argumentáciu generálnej prokuratúry, že v priebehu vyšetrovania a v jednotlivých fázach trestného konania môže dôjsť k úprave skutku a zmene právnej kvalifikácie, avšak v prípade sťažovateľa vyšetrovatelka dotvárala skutkový stav do konkrétnej právnej kvalifikácie bez toho, aby všetky obligatórne znaky danej skutkovej podstaty vyplynuli z vykonaných dôkazov.

22. Podľa sťažovateľa generálna prokuratúra ho „zahltla“ všeobecnými právnymi názormi najvyšších súdnych inšancií, avšak najzásadnejšiu námietku o nezákonnom dotváraní skutku „absolútne obišla“. Uvedenú námietku ani nespomenula, pritom ak je stíhaný pre skutok, ktorého popis nezodpovedá skutočnostiam zákonne zisteným z dosiaľ vykonaného dokazovania, ide o porušenie príkazu vyjadreného v prvej vete čl. 17 ods. 2 ústavy.

23. Obdobne na nesúhlas sťažovateľa s právnou kvalifikáciou skutku ako prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže reagovala generálna prokuratúra len teoretickými tézami o možnosti menenia právnej kvalifikácie v súlade s výsledkami vyšetrovania. Skutok pritom od začiatku a ani po uplynutí dvoch rokov nevykazoval znaky daného trestného činu. Hoci generálna prokuratúra túto námietku považovala za neopodstatnenú, v bezprostredne nasledujúcom čase 20. marca 2023 krajská prokuratúra vydala pre vyšetrovatelku pokyn, «*v ktorom príslušná prokuratúra tvrdí, že „stíhaný a vyšetrovaný skutok, tak ako je naformulovaný, nenapĺňa znaky prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže...“*».

24. Sťažovateľ považoval za najzávažnejšie pochybenia nezákonné ohýbanie dôkazov získaných z dôkazných prostriedkov, arbitrárne dotváranie skutkového deja a absolútne neprimeranú právnú kvalifikáciu skutku. V žiadosti na tieto nezákonnosti „zrozumiteľne, do podrobností a naliehavo poukazoval a žiadal o zjednanie nápravy. Generálna prokuratúra SR sa k mojej námietke o svojvoľnom a dôkazne nepodloženom vymedzení skutku nielen vôbec nevyjadrila, ale o nej aj v rámci celkovej rekapitulácie obsahu mojej žiadosti mlčala.“

25. Ak by uvedené vady boli „zakryté pod rúškom neverejnosti konania“, bolo by možné trvať na tradičnej požiadavke ústavného súdu, aby tieto vady uplatnil v konaní pred všeobecným súdom. Sťažovateľ však bol v minulosti verejne činný a aj v súčasnosti je verejne známou osobou, pričom táto jeho trestná vec, resp. aj ďalšie jeho trestné veci sú mediálne pokryté a orgány činné v trestnom konaní o týchto veciach „bez zábran verejnosť priebežne informujú“. Za daných okolností už len samotná skutočnosť vedenia trestného stíhania a samotná povaha trestného činu pošliapávajú jeho reputáciu a prinášajú predčasné morálne odsúdenie v spoločnosti. O to viac by mal byť kladený dôraz na zodpovednosť pri objasňovaní skutku a zdržanlivosť pri jeho právnej kvalifikácii.

26. Sťažovateľ žiada o nápravu namietaných skutočností ústavný súd, keďže generálna prokuratúra pri vybavení jeho žiadosti „odvrátila zrak od skutočností odôvodňujúcich prijatie potrebných opatrení...“. Námietky, ktoré uvádza, preukazujú svojvoľu orgánov činných v trestnom konaní. Vzhľadom na povahu vyčítaných vád a ich dopad v dôsledku synergického pôsobenia „nie je ústavne priechodné sťažovateľa žiadať o trpezlivosť a vyzývať ho k uplatneniu jeho námietok až na prípadné konanie pred trestným súdom, alebo neskorším postupom podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.“. Ide o pochybenia takej intenzity, ktoré si zasluhujú

pozornosť ústavného súdu. Podľa sťažovateľa aj v súčasnom spoločenskom kontexte (nadužívanie prostriedkov trestného práva) je potrebné, aby sa vytvorili „jasné a viditeľné kontúry pravidiel a bola kultivovaná prax orgánov činných v trestnom konaní.“

27. Vzhľadom aj na uvedené okolnosti (pri absencii špecifikovaných prvkov konania – pritláčanie sa k poškodenej, jej držanie za bok, opakované bozkávanie na pery a šúchanie sa penisom o poškodenú) nemožno súhlasiť, že predmetný skutok by patril k najzávažnejším trestným činom, preto možno mať pochybnosti o primeranosti použitia informačno-technického prostriedku (odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky), ktoré prebiehalo od 10. decembra 2020 do 2. októbra 2021 nepretržite, čím nepochybné došlo k zásahu aj do práva na súkromie.

28. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní postupovali pri vyšetrovaní neefektívne a prekročili poriadkové lehoty na ukončenie vyšetrovania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

29. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že boli porušené označené práva a články ústavy a dohovoru upovedomením generálnej prokuratúry, ktorá sa dostatočne nezaoberala jeho námietkami v žiadosti sťažovateľa zo 4. januára 2023.

30. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Okrem už uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Ingerenciu ústavného súdu do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní je preto v prípravnom trestnom konaní potrebné považovať, azda s výnimkou úplne mimoriadnej situácie, za neprípustnú (I. ÚS 288/2019). Uvedené dôvody by teda mohli byť dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej neprípustnosť. Napriek uvedenému ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa preskúmal aj materiálne.

31. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti považuje v prvom rade ústavný súd za vhodné uviesť, že ústavnou sťažnosťou je možné namietať každý akt aplikácie práva bez ohľadu na to, či sa aplikácia realizuje na podzákonnej, zákonnej alebo ústavnej úrovni. Môže ísť dokonca aj o neformálne vyriešenie veci, napr. prípisom. Ak je výsledkom aplikácie práva alebo rozhodovacej činnosti akt, ktorý potenciálne porušuje práva a slobody, ústavný súd ho má právomoc v konaní o ústavnej sťažnosti posúdiť. Dôležité je teda skúmať, či právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zasahujú do právnej sféry navrhovateľa [vznik, zmena alebo zánik práv alebo povinností

(ĽALÍK, M., ĽALÍK, T. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019, s. 366.); porov. I. ÚS 304/2020, I. ÚS 434/2022].

32. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

33. Pokiaľ ide o napadnuté upovedomenie, ústavný súd vo všeobecnosti pripomína, že toto patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla je reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania odlišného od orgánu činného v trestnom konaní. Trestný poriadok ráta s inštitútom upovedomenia na viacerých miestach [§ 365 ods. 1 Trestného poriadku, vyrozumienie na žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, upovedomenie poškodeného o zaistení jeho nároku v zmysle § 50 ods. 6 Trestného poriadku, upovedomenie obvineného a jeho obhajcu týkajúce sa žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku či upovedomenie obvineného a poškodeného o vrátení vecí podľa § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku a pod.]. Zo sémantického hľadiska sa upovedomením orgánu činného v trestnom konaní rozumie poskytnutie vyrozumienia o procesnom úkone (vykonanom alebo plánovanom) alebo na základe žiadosti subjektu trestného konania o tom, či je v jeho právomoci vyhovieť podaniu podávateľa a v pozitívnom prípade oznámiť mu rozsah prijatých opatrení. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia. Pokiaľ ide o náležitosti upovedomenia, Trestný poriadok ich nepredpisuje. Samotný obsah a rozsah upovedomenia je tak ponechaný na úvahe jeho spracovateľa. Napriek tomu musí mať upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní takú kvalitu, ktorá zodpovedá povahe procesného úkonu, ktorého sa dotýka, obsahu podania podávateľa a osobitostiam trestného konania, najmä jeho štádiu, v ktorom sa poskytuje. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dodáva, že na inštitút upovedomenia nemožno klást' rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu, resp. judikatúry EŠLP kladené na odôvodnenia právoplatných súdnych rozhodnutí (m. m. IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015, I. ÚS 434/2022).

34. Vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou napadnutému upovedomeniu ústavný súd po jeho preskúmaní konštatuje, že toto nevykazuje známky arbitrárnosti, obsahuje dostatočné odôvodnenie a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Záver, ku ktorému dospela generálna prokuratúra vo svojom upovedomení (o zákonnosti postupu vyšetrovateľky a prokurátorky), je ústavne akceptovateľný.

35. Neobstojí námietka sťažovateľa, že generálna prokuratúra niektoré námietky v jeho žiadosti odignorovala – osobitne čo sa týka znaleckého posudku PhDr. Kucharčík. Generálna prokuratúra v podrobnostiach odkázala na odôvodnenie uznesenia o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa.

Prokurátorka krajskej prokuratúry sa v uznesení o zamietnutí sťažnosti vo viacerých bodoch vysporiadala s uvedeným znaleckým posudkom a niektorými závermi, ktoré z neho vyplynuli (porovnaj odsek 3 na s. 4, kde poškodená opisovala jej vzťah so sťažovateľom, posledný odsek na s. 6 a prvý odsek na s. 7, kde poukazuje na osobitné psychologické aspekty, ktoré sa mohli odohrávať u poškodenej po popisovanom incidente, ktorý má tvoriť základ vyšetrovaného skutku, a tiež odsek 2 na s. 8, kde sa zaoberá závermi znalkyne, ktoré sú relevantné aj pre posúdenie dôveryhodnosti poškodenej). Za kľúčové v tomto smere je potrebné považovať odôvodnenie v poslednom odseku na s. 8 uznesenia, kde prokurátorka reagovala na námietku sťažovateľa, že znalkyňa dávala poškodenej sugestívne otázky a podsúvala jej tak odpovede. Prokurátorka dospela k záveru, že otázky znalkyne „nemali sugestívny ani iný neprípustný charakter“.

36. Nemožno akceptovať ani námietku, že generálna prokuratúra zjavne len paušálne (bez konkrétnej väzby na sťažovateľove námietky) uviedla, že nebolo porušené jeho právo na obhajobu tým, že vyšetrovateľka nevykonala dôkazy v jeho prospech, hoci to sťažovateľ nenamietal. Ak by aj táto námietka bola opodstatnená a generálna prokuratúra uvedený odsek ponechala v upovedomení z inej veci, táto skutočnosť by sama osebe nebola spôsobilá viesť k záveru o porušení označených práv a článkov podľa ústavy a dohovoru. Ústavný súd však dospel k záveru, že uvedený odsek v upovedomení vykazuje určitú relevanciu aj v sťažovateľovej veci, keďže viaceré jeho námietky možno vyhodnotiť ako návrhy na vykonanie dôkazov v jeho prospech. Predovšetkým v jeho žiadosti sú rozsiahle časti, kde spochybňuje smerovanie a rozsah dokazovania, a tiež v rámci argumentácie o nepoužiteľnosti znaleckého posudku MUDr. Kvasničku argumentoval tým, že nebol zohľadnený predchádzajúci zdravotný stav a osobnostné charakteristiky poškodenej, pričom obsahlo cituje viaceré záznamy zo psychologického spisu poškodenej vedeného Centrom pre deti a rodinu [REDAKOVANÉ]. Obdobne z uznesenia o zamietnutí sťažnosti je zjavná námietka sťažovateľa, že v danej veci nebol vypočutý (ani v čase pred vznesením obvinenia). Z tohto hľadiska uvedený odsek v upovedomení možno vnímať ako súhrnnú interpretáciu (hodnotenie) niektorých námietok sťažovateľa a príslušnú odpoveď na tieto námietky.

37. Možno konštatovať, že sťažovateľove námietky vyjadrujú jeho nespokojnosť s postupom generálnej prokuratúry, ktorý sa dožadoval finálneho verdiktu o zákonnosti jeho trestného stíhania, resp. o zákonnosti a prípustnosti niektorých vykonaných dôkazov. Generálna prokuratúra takýto finálny záver (rezultujúci do zastavenia trestného stíhania) vo svojom upovedomení neurobila, námietky sťažovateľa v primeranom rozsahu preskúmala vrátane jeho námietok o prípustnosti niektorých dôkazov a dospela k záveru o zákonnosti postupu vyšetrovateľky a prokurátorky krajskej prokuratúry. Ústavný súd tento postup generálnej prokuratúry považuje za ústavne akceptovateľný. Uvedený zásah generálnej prokuratúry možno vnímať ako predbežné skúmanie zákonnosti prebiehajúceho trestného stíhania a vyšetrovania, pričom ďalšie právne prostriedky prípravného konania prípadne súdneho konania dostupné sťažovateľovi ako obvinenému a zákonné oprávnenia, ktorými disponujú orgány činné v trestnom konaní v jednotlivých štádiách trestného konania budú spôsobilé opätovne preveriť zákonnosť trestného stíhania ako takého prípadne zákonnosť a vierohodnosť jednotlivých dôkazov.

38. Skutočnosť, že sťažovateľ vníma ťaživo už samotný fakt trestného stíhania a vznesenia obvinenia (aj vzhľadom na medializáciu jeho prípadu), je pochopiteľná, ústavný súd však konštatuje, že nezistil také mimoriadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali jeho zásah do prebiehajúceho trestného konania týkajúceho sa sťažovateľovej veci.

39. Ústavný súd nezistil možnú príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 49 ústavy a upovedomením generálnej prokuratúry a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

40. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru upovedomením generálnej prokuratúry, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach predmetnej veci generálna prokuratúra nemohla porušiť uvedené právo sťažovateľa byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu. Aj z podrobnej argumentácie sťažovateľa je zjavné, že je mu známa povaha a dôvody obvinenia proti nemu. Generálna prokuratúra realizovala svoju prieskumnú právomoc zjavne v takom štádiu trestného konania, keď uvedené právo sťažovateľa bolo realizované, resp. sa realizovalo priebežne (napr. pri oznámení o zmene právnej kvalifikácie).

41. Sťažovateľ tiež namietal porušenie čl. 13 dohovoru, z ktorého vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (II. ÚS 75/2018). Uplatňovanie práva na účinný prostriedok nápravy vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, sp. zn. IV. ÚS 325/2011 a sp. zn. I. ÚS 538/2013; II. ÚS 229/2022).

42. Vzhľadom na to, že v prípade sťažovateľa nemožno na vymedzenom skutkovom základe dospieť k záveru o porušení práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru, nemožno potom uvažovať ani o možnom porušení práva podľa čl. 13 dohovoru.

43. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

44. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu